

NÜFUS

Nüfusun Özellikleri ve Önemi

Nüfus: Belirli bir zamanda sınırları tanımlı bir bölgede yaşayan insan sayısıdır.

Demografi: Sınırları belirli bir bölgede bulunan nüfusun yapısını, özelliklerini ve değişimini inceleyen bilimdir.

Nüfus Sayımları: Demografik, sosyal ve ekonomik verilerin toplanması, değerlendirilmesi ve analiz edilmesidir. İki tür nüfus sayımı vardır:

- De Facto:** Yüz yüze yapılan sayımdır. İnsanlar yaşadıkları yerlerde, belirli günlerde sayılırlar.
- De Jure:** İnsanlar ikametgâh kayıtlarına göre sistemden sayılırlar. Türkiye'de 2007'de kullanılmaya başlandı.

Nüfusun Özellikleri

1. **Nüfusun Cinsiyet Yapısı:** Kadın ve erkek nüfus oranını ifade eder.

- Göç veren yerlerde kadın nüfus sayısı daha fazladır.
- Göç alan yerde erkek nüfus sayısı daha fazladır.
- Kadın-erkek sayısına bakılarak ülkelerin gelişmişlik seviyeleri hakkında yorum yapılamaz.

2. **Ortalama Yaşam Süresi:** Bir insanın ortalama ne kadar yaşadığını ifade eder. Ülkelerin gelişmişlik seviyesine göre farklılık gösterir.

- Ortalama yaşam süresi fazla olan ülkeler "Gelişmiş ülkedir." yorumu yapılabilir. Japonya, İsviçre gibi.
- Ortalama yaşam süresi az olan ülkeler "Az gelişmiş ülkedir." yorumu yapılabilir. Somali (56), Çad (59) gibi.

	Genel	Erkek	Kadın
Japonya	84,3	81,5	86,9
İsviçre	83,4	81,8	85,1
Güney Kore	83,3	80,3	86,1
Singapur	83,2	81,0	85,5
İspanya	83,2	80,7	85,7

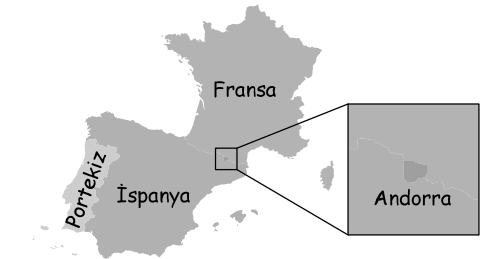
Bazı ülkelerde ortalama yaşam süresi

3. **Nüfusun Yaş Gruplarına Dağılışı:** Genç nüfus; az gelişmiş ülkelerde fazla, gelişmiş ülkelerdeyse azdır. Yaşlı nüfus; gelişmiş ülkelerde fazla, az gelişmiş ülkelerdeyse azdır.

4. **Okuryazar Oranı:** Nüfus sayımları sonucunda ülkelerin okuryazar verilerine de ulaşılır. Gelişmiş ülkelerde okuryazar oranı yüksektir. Az gelişmiş ülkelerde bu oran düşüktür. Afganistan (%28)

- Dünya'da ilk nüfus sayımları: Çin, Sümer ve Mısır'da MÖ 3000-2750 tarihleri arasında yapılmıştır.
  - Osmanlı'da ilk sayımlar: II. Mahmut Dönemi'nde, 1831 yılında yapılmıştır.
  - Modern anlamda ilk sayımlar: 1749 İsveç, 1760 Norveç, 1769 Danimarka'da (İskandinav ülkeleri) yapılmıştır.
  - Türkiye'de ilk sayımlar: 1927 yılında yapılmıştır.
20. yy'dan önce ilk nüfus sayımlarının yapılma amaçları:
- Vergi miktarını belirlemek
  - Asker sayısını belirlemek

COĞRAFYANIN
KODLARI

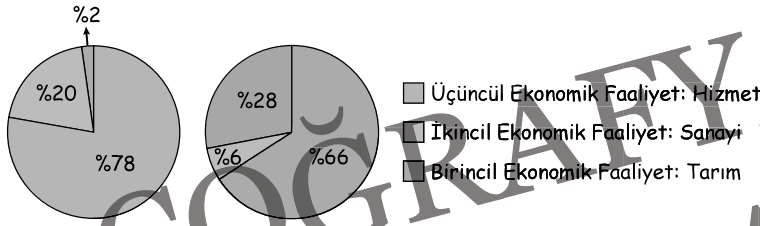
5. **Doğum ve Ölüm Oranları:** Doğum ve ölüm oranlarına bakılarak ülkelerin gelişmişlik seviyeleri hakkında yorum yapılabilir.

- Az gelişmiş ülkelerde doğum ve ölümler fazladır. Örnek olarak Nijerya gösterilebilir.
- Gelişmiş ülkelerde doğum ve ölümler azdır. Örnek olarak İspanya gösterilebilir.

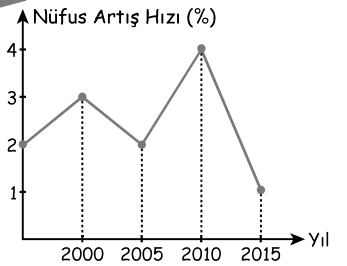
6. **Şehir ve Kırsal Nüfusu:** Şehir ve kırsal nüfus oranı ülkelerin gelişmişlik seviyeleri hakkında bilgi verir.

- Portekiz gibi gelişmiş ülkelerde şehirleşme oranı yüksektir.
- Kenya gibi az gelişmiş ülkelerde ise şehirleşme oranı düşüktür.

7. **Aktif Nüfusun Sektörlere Dağılışı:** Bir ülkede tarım sektöründe çalışanların oranı fazlaysa o ülke az gelişmiş, hizmet sektöründe çalışanların oranı fazlaysa o ülke gelişmiş bir ülkedir. Norveç gibi gelişmiş ülkelerde hizmet sektöründe çalışanların oranı fazlaysa Kenya gibi az gelişmiş ülkelerde ise tarım sektöründe çalışanların oranı yüksektir.

- Yandaki grafikte nüfus miktarı en fazla 2010 yılında değil, 2015 yılındadır. 2010'da yüksek olan nüfus artış hızıdır.
- Nüfus artış hızı grafiklerinde nüfus miktarı en fazla en son yılda olur.
- Nüfusun en az olduğu yıl; nüfus artış hızı grafiğinin en düşük olduğu 2015 yılı değil, nüfus artış hızı grafiğinin başladığı ilk yıldır.
- Bu durum 0'ın altına düşmediğinde geçerlidir.

NÜFUS ARTIŞI

Doğal Nüfus Artışı: Doğumlardan ölümlerin çıkarılmasıyla ortaya çıkan nüfus artışıdır.

Gerçek Nüfus Artışı: Doğum ve ölümlerin yanında göçlerin de hesaplanmasıyla ortaya çıkar.

- Nüfus artış hızı en fazla Afrika ülkelerindedir. Bunda doğum oranlarının fazla olması etkilidir. Afrika'da doğal nüfus artış hızı fazladır.
- Doğu Avrupa ülkeleri, Rusya ve Küba gibi ülkelerde nüfus artış hızı ‰ 0 ile ‰ -5 arasında değişir. Bunda doğum oranlarının düşük olması etkilidir.
- Venezuela ve Suriye gibi ülkelerde ise nüfus artış hızı ‰ -20 ile ‰ -40 arasındadır. Venezuela'da ekonomik kriz, Suriye'de savaş yaşanması insanların göç etmesine neden olmuştur. Bu nedenler nüfus artış hızının Venezuela ve Suriye'de düşük olmasına yol açmıştır.

NÜFUSU ARTIRAN FAKTÖRLER

- › Doğum oranlarının fazla olması
- › Sağlık hizmetlerinin gelişmesi
- › Ülkelerin nüfus artırıcı politikaları
- › İş imkânlarının artması
- › Gelenekler
- › Din
- › Göçler (gelen göçler)

NÜFUSU AZALTAN FAKTÖRLER

- › Savaşlar
- › Doğal afetler
- › Kadının iş hayatına katılması
- › Göçler (giden göçler)
- › Eğitim seviyesinin artması
- › Ülkelerin izlediği nüfus azaltıcı politikalar

Dikkat Et!

- › Nüfusun artmasının olumlu sonuçlarından biri iş gücü maliyetinin azalması, işçi ücretlerinin düşmesidir. Bu durum insanlar için olumlu bir sonuç gibi görünmese de ülke ekonomisi için olumludur.
- › Dinler genel olarak nüfusun artmasını teşvik edici yönde söylemlerde bulunurlar.
- › Hayata geldiğimiz andan itibaren geleneklerimiz evlenip çocuk yapmayı ve çoğalmayı bilinç altımıza işler. Gelenekler nüfusu artıran faktörlerden biridir.

Nüfusu Artış Hızının Fazla Olmasının Olumlu Sonuçları

- › Mal ve hizmetlere olan talep artar.
- › Üretim artar.
- › Vergi gelirleri artar.
- › İş gücü maliyeti azalır.

Nüfusu Artış Hızının Az Olmasının Olumlu Sonuçları

- › Kişi başına düşen millî gelir artar.
- › Sağlık, eğitim kalitesi artar.
- › Yatırımlar artar.

Olumsuz Sonuçları

- › Kişi başına düşen millî gelir azalır.
- › Eğitim, sağlık imkânları yetersiz kalır.
- › İşsizlik artar.
- › Tasarruflar azalır.
- › Suç oranları artar.
- › Çevre sorunları artar.
- › Doğal kaynaklar tükenir.
- › Demografik yatırımlar artar.

Olumsuz Sonuçları

- › Yaşlı nüfus artar.
- › Nüfus dinamikliğini kaybeder.
- › Yaşlı nüfusun giderleri artar.
- › Göç almak zorunda kalır.

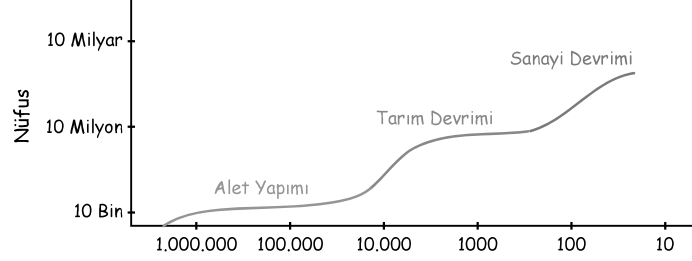
Dünya Nüfusunun Tarihsel Süreçteki Değişimi

Nüfusun İkiye Katlanma Süresi: Belirli bir zamanda nüfusun iki katına çıkmasını ifade eder.

- › Nüfus artış hızının düşük olduğu Almanya, Japonya gibi gelişmiş ülkelerde nüfusun ikiye katlanma süresi uzundur. Yani nüfus ikiye uzun yıllar sonra katlanabilir. Nüfusun ikiye katlanması yavaş olur.
- › Nüfus artış hızının yüksek olduğu Somali, Afganistan, Pakistan gibi az gelişmiş ülkelerde nüfusun ikiye katlanma süresi kısadır. Yani nüfus ikiye kısa yıllar içinde katlanabilir. Nüfusun ikiye katlanması hızlı gerçekleşir.

Nüfusun Sıçrama Dönemleri

Birinci Sıçrama

Alet Yapımı: Yaklaşık bir milyon yıl önce insanlar toplayıcılık yaparak yaşamlarını sürdürüyorlardı. Vahşi yaşama karşı savunmasızdılar. Alet yapımının keşfedilmesiyle beslenme olanakları artmış ve insanlar vahşi yaşama karşı kendilerini savunabilmişlerdir. Bu durum insan ömrünü uzatmış ve nüfusta sıçrama yaşanmasına neden olmuştur.

İkinci Sıçrama

Tarım Devrimi: 10.000 yıl önce Neolitik dönemde insanların tarımı keşfetmesi sonucunda yerleşik hayat başlamıştır. Gıdaya ulaşma imkânları artmış ve hayat şartları, beslenme koşulları iyileşmiştir. Bu nüfusun ciddi bir sıçrama yapmasına neden olmuştur.

Üçüncü Sıçrama

Sanayi Devrimi: En büyük sıçrama sanayi devrimiyle 18. ve 19. yüzyıllar arasında başlamıştır. Seri üretim başlamış, insanların besinlere ulaşması kolaylaşmış, tıpta gelişmeler yaşanmıştır. Bunlar yaşam koşullarını iyileştirmiş ve ortalama yaşam uzamıştır. Nüfusta artışlar olmuştur. Nüfusun ikiye katlama süresi 400 yıllardan 70 yıllara kadar düşmüştür.

Dünya Nüfusunun Geleceği

- 1920'lerde %0,6 olan nüfus artış hızı, 1970'lerde %2,1'lere çıkarak zirve yapmıştır.
- 1970 sonrasında nüfus artış hızı düşmeye başlamıştır ve bu düşüş devam etmektedir.
- 2100 yılında nüfus artış hızının %0,1'lere düşeceği ön görülmektedir.
- Grafikte mor renk nüfus artış hızıdır. Nüfus artış hızı düşse de nüfus (turuncu olan) çıkmaktadır. Nüfus miktarı farklı bir şey, nüfus artış hızı farklı bir şeydir.

